

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
Тетяна КУЗЬМЕНКО
«31» 08 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ПРАКТИКА

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 Соціологія
освітній рівень магістр
освітня програма Гендерні студії
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання денна
Навчальний рік 20__/20__
Семестр 3
Кількість кредитів ECTS 8
Мова викладання, навчання та оцінювання українська
Форма заключного контролю диференційований залік

Викладачка: доц. Світлана БАБЕНКО

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2021

Розробниця: Світлана БАБЕНКО, к.соц.н., доцентка, доцентка кафедри соціальних структур та соціальних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри соціальних структур та соціальних відносин

Олег МАЗУРИК

Протокол № 12 від «31» 08 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2021 року №1

Голова науково-методичної комісії Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета практики – набутті студентами практичних навичок організаційної роботи та досвіду дослідницької і аналітичної роботи, необхідних для вміння працювати в дослідницькому проекті та організувати процес соціального дослідження в повному циклі, а також надавати аналітичні послуги замовнику соціальних досліджень, зокрема з гендерної тематики.

2. Попередні вимоги до опанування:

1. *Знати* теоретичні основи гендерної теорії та гендерних досліджень, оцінювання та соціологічного супроводу соціальних проектів.
2. *Вміти* читати документи, працювати з соціологічними даними, оцінювати соціальні та гендерні наслідки, формулювати аргументовані судження.
3. *Мати навички* пошуку та вибору відповідної інформації, використання методологій та концептуальних засад гендерного та соціологічного аналізу; дискутувати, представити і обговорювати власну позицію обраної актуальної проблеми.

В ході науково-дослідної практики з соціальних досліджень поглиблюються знання та закріплюються навички з таких дисциплін:

- Загальної спрямованості: *Професійна та корпоративна етика; Academic writing.*
- Науково-теоретичної спрямованості: *Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності; Методологія дослідження соціальних нерівностей, Гендер, вік, клас, нація: інтерсекційний аналіз; Феміністична критика класичної соціальної теорії; Гендерна соціолінгвістика; Соціологія маскулінності та дослідження чоловіків.*
- Дослідницько-прикладної спрямованості: *Новітні методи аналізу даних в соціології; Якісні методи в гендерних дослідженнях; Кількісні методи: мультиваріативний аналіз.*

3. Анотація: Науково-дослідна практика є обов'язковим компонентом освітньо-наукової програми для здобуття кваліфікаційного рівня магістр з соціології за освітньою програмою Гендерні студії. Практика має на меті підвищення наукового рівня, вміння проведення самостійної науково-дослідної роботи та є однією з основних форм зв'язку університету з організаціями, дослідницькими центрами та компаніями, які потенційно в подальшому виступають роботодавцями випускників факультету.

Програма практики – основний навчально-методичний документ для студентства та керівників практики факультету соціології. Програма розроблена відповідно до Положення «Про проведення практики студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка», затвердженого розпорядженням ректора Київського національного університету імені Тараса Шевченка № 16 від «23» березня 2007 р. Тривалість і термін проведення практики визначаються навчальним планом підготовки магістрів спеціальності 054 Соціологія.

4. Завдання: перенесення студентством набутих теоретичних знань в площину практичної роботи; розвиток професійних та особистісних якостей, які необхідні для виконання прикладних дослідницьких завдань; набуття навичок безпосередньої співпраці із замовником дослідження; формування у здобувачів творчого та дослідницького підходів у професійній діяльності; опанування методів дослідження та аналітики у визначені терміни; розвиток навичок професійної соціологічної рефлексії, робота над емпіричною частиною магістерського дослідження.

Науково-дослідна практика організовується та проводиться за такими принципами:

- змістовий взаємозв'язок з освітніми компонентами;
- одночасне виконання під час практики різноманітних професійних функцій;
- співробітництво студентства та керівників в процесі практики.

Практика спрямована на формування компетентностей:

- ІК Здатність розв'язувати складні задачі соціології дослідницького та/або інноваційного характеру.
- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК06 Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- СК06. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога та керуватися загальнолюдськими цінностями.
- СК08. Здатність співпрацювати з європейськими та євроатлантичними інституціями
- СК10. Здатність презентувати результати наукових досліджень і готувати наукові доповіді та публікації.

5. Результати навчання за дисципліною:

Код	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці
	Результат навчання			
1.1	Знати основні методи соціологічних досліджень, логіку організації та етапи проведення емпіричного дослідження	Консультавання	Спостереження, звітний контроль	35
2.1	Вміти застосовувати методи соціологічних досліджень у вирішенні соціальних проблем та володіти методикою і технікою соціологічних досліджень гендерної проблематики	Консультавання, кураторство	Спостереження, контроль	35
3.1	Організація робочої дослідницької групи та робота в колективі, дотримання у своїй діяльності норм професійної етики соціолога	Самостійна робота, консультавання	Презентація результатів проходження асистентської практики	15
4.1	Організація і презентація дослідницької роботи з проведення соціологічного дослідження з гендерної тематики	Консультавання, кураторство	Звіт проходження практики	15

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни (код)			
	1.1	2.1	3.1	4.1
PR04. Застосовувати наукові знання, соціологічні та статистичні методи, цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язування складних задач соціології та суміжних галузей знань.		+	+	
PR05. Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах.	+			
PR09. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері соціології, аналізувати результати, обґрунтовувати висновки.			+	+
PR11. Узагальнювати результати власних наукових досліджень та презентувати їх у наукових доповідях, публікаціях.	+			+
PR13. Застосовувати соціологічний підхід до аналізу гендерної проблематики.		+	+	

Бази практики. Науково-дослідну практику здобувачі освіти ОС «магістр» II року навчання проходять у Українському інституті соціальних досліджень ім. О. Яременка, БО «Київський інститут гендерних досліджень», Київському міжнародному інституті соціології, ГНОЦ «Крона», Фонд Г. Бьоля в Україні та інших організаціях.

Для забезпечення практики студентство закріплюється за базами практики відповідно до договорів про співпрацю із призначенням ім наукових керівників відповідно до наказу «Про проходження науково-дослідної практики здобувачами освіти ОС «магістр» II року навчання спеціальності 054 Соціологія освітньої програми «Гендерні студії» факультету соціології».

Термін і форма проведення. У відповідності з навчальним планом факультету соціології проходження студентами науково-дослідної практики ОП Гендерні студії передбачено протягом 6 тижнів 3-го семестру з відривом від навчання. У випадку продовження дії карантинних обмежень, можливість виконання здобувачами освіти програми практики (частково або повністю) у дистанційному режимі (з використанням засобів синхронної та асинхронної комунікації).

7. Схема формування оцінки: Всі завдання, які виконує здобувачка освіти-практикантка, підлягають диференційованій оцінці з боку викладача, який здійснює керівництво практикою від кафедри та від бази практики. Оцінки вносяться в щоденник практики викладачем-керівником практики від кафедри. Кінцева узагальнююча оцінка затверджується на засіданні базової кафедри. В узагальнюючій оцінці враховується рівень виконання студентом завдань практики та зміст звітних документів і їх відповідність встановленим нормативам. Для цього:

- студенти готують звіти з практики не пізніше за два-три дні до призначеної дати захисту, погоджують їх з керівниками;

- звіт щодо практики захищається на засіданні кафедри: під час захисту звіту студент має охарактеризувати особисто виконану роботу, критично оцінити здобуті навички, запропонувати і довести обґрунтованість та доцільність своїх пропозицій щодо її вдосконалення;

- при оцінці підсумків роботи студента-практиканта кафедра бере до уваги зміст, хід його захисту та відгук керівника; оцінка за практику за кредитно-модульною системою вноситься до заліково-екзаменаційної відомості та до залікової книжки студента за підписом керівника практики (система оцінювання доводиться до відома здобувачів на початку практики її керівниками);

- студенту, який не виконав програму практики з поважних причин, підтверджених документально, може бути надано право її повторного проходження за індивідуальним графіком з фінансуванням всіх витрат на її організацію та проведення фізичними чи юридичними особами за окремим кошторисом;

- підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри після її закінчення, а загальні підсумки підводяться на засіданні Вченої ради факультету;

- за загальними підсумками практики кожною кафедрою, факультет подає до навчальної частини університету письмовий звіт за встановленою формою.

При оцінюванні письмового звіту здобувачів-практикантів враховуються:

- правильність формулювань та відповідність теоретичним вимогам;

- стиль викладення (логічність та наукова відповідність);

- охайність оформлення звіту.

Диференційована оцінка за науково-дослідну практику виставляється за результатами виконання програми практики та індивідуальних завдань, особисто виконаних здобувачем під час практики.

Результати практичної діяльності здобувачів оцінюються за 100-бальною шкалою, враховуючи бали за всі різновиди робіт, а також за звіт з практики та його захист на кафедрах.

Форми та організація оцінювання здобувачів: Оцінка роботи практиканта з науково-дослідної практики вклучає бали за такі види робіт:

п/п	Види робіт	Кількість балів	Хто оцінює
I	- відвідування запланованих зустрічей з керівником та Замовником; - якість процесу роботи ¹ під час етапів практики ² PH3.1	Мінімум – 30 балів Максимум – 50 балів	Керівник від кафедри, Замовник
II	- результативність дослідження: успішність виконання Технічного завдання ³ PH1.1, PH2.1, PH4.1	Мінімум – 18 балів Максимум – 30 балів	Керівник від кафедри, Замовник
III	- поточне звітування про роботу; - письмовий звіт про проходження практики PH2.1, PH4.1	Мінімум – 6 балів Максимум – 10 балів	Керівник від кафедри
IV	- звіт на кафедрі та оцінювання підсумків PH3.1	Мінімум – 6 балів Максимум – 10 балів	Викладачі кафедри

Шкала відповідності оцінок

90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
1-59	незадовільно

¹ Вчасність, відповідальність – у виконанні; корисність, виконання роботи у відповідності до поставлених задач, повнота, правильність, індивідуальний внесок (ідей, дій) – в безпосередній роботі над дослідницьким проектом.

² Детально етапи визначаються Керівником практики від кафедри згідно Технічного завдання та Робочого плану.

³ Звітна інформація, що викладена в аналітичній записці та звітних документах проведеного дослідження, презентація Звітних матеріалів Замовнику. Зокрема, задоволеність Замовника представленими результатами проведеної роботи від Виконавця (групи студентів-практикантів).

8. Структура практики.

Загальний обсяг – 240 год.

Завдання науково-дослідної практики.

Під час проведення практики студенти-практиканти мають:

- самостійно організувати процес проведення соціологічного чи соціального дослідження або його окремого етапу;

- закріпити вміння з написання аналітичних звітів за результатами проведеного дослідження, а також формулювання висновків і практичних рекомендацій;

- набути навички організації роботи та безпосередньої праці в дослідницькому колективі під час організації та проведення емпіричного або аналітичного соціологічного чи соціального дослідження.

Під час проходження практики студенти-практиканти мають:

• ознайомитись з Технічним завданням⁴ від Замовника⁵ соціологічного/соціального дослідження;

• визначити необхідні ресурси для виконання замовлення;

• організувати дослідницький колектив з числа здобувачів, які проходять практику, розподілити між собою виконавські ролі, визначити обов'язки виконавців, форми контролю та оцінки роботи;

• скласти стратегічний та робочий плани робіт;

• в разі необхідності проведення емпіричного дослідження – скласти робочий план проведення та програму соціологічного/соціального дослідження, розробити інструментарій дослідження та провести польовий етап;

• провести обробку та аналіз зібраної або наданої Замовником для аналізу інформації, скласти аналітичний звіт та розробити практичні рекомендації щодо вирішення проблемної ситуації.

Перелік документів, які готуються в процесі проведення практики керівниками та здобувачами освіти: Основні документи з науково-дослідної практики визначають зміст навчального процесу на різних етапах проходження практики, основні вимоги та містять форми контролю за їх виконанням. До документів практики належать:

- наказ про науково-дослідну практику;

- робоча програма науково-дослідної практики;

- індивідуальні звіти та груповий звіт здобувачів освіти про проходження практики;

- відгук керуючих практикою від баз практики;

- звіт керуючих практикою від факультету.

Наказ про практику (Додаток 7) є основним документом, що визначає терміни та порядок проходження практики, бази, керівників практики, місце проходження практики, розподіл здобувачів-практикантів між базами практики, форми відповідного контролю і звіту. Проект наказу надається факультетським керівником деканові факультету. Наказ про практику складається факультетським керівником після подання кафедрами витягів з протоколів, де вказані прізвища керівників практики та закріплених за ними здобувачів-практикантів.

Індивідуальні звіти здобувачів-практикантів є основним звітним документом здобувачів-практикантів. На основі усного звіту та письмового індивідуального звіту затверджується загальна оцінка за практику. Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Форма звітності здобувачів про проходження практики – письмовий звіт. Письмовий звіт разом з іншими документами подається на рецензування науковому керівникові практики. У звіті мають бути відомості про виконання студентами усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки та пропозиції.

⁴ Технічне завдання ґрунтується на реальній соціальній проблемі, яка потребує вивчення та рекомендацій з її вирішення.

⁵ Замовником може виступати:

- база проходження практики (безпосередньо кафедра, до якої закріплені студенти на проходження практики);

- керівник практики від кафедри;

- громадські організації, відділи державних установ, благодійні фонди, креативні індустрії і т.ін.

Індивідуальний звіт містить (Додаток 1):

- * щоденник, що фіксує всі форми роботи під час практики (Додаток 4);
- * індивідуальний звіт з описом процесу проходження практики, з зазначенням особисто здобутих навичок та вмінь (Додаток 3);
- * рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення практики (Додаток 3);
- * відгук керівника практики.

Індивідуальні звіти здобувачів додаються до групового звіту.

Груповий звіт з практики містить (Додаток 5):

- * інформацію про склад робочої групи та розподіл виконавських ролей;
- * технічне завдання проведення наукового дослідження чи його етапів;
- * стратегічний та робочий плани проведення дослідження;
- * звіт про проведення дослідження (в т.ч. аналітичну записку та практичні рекомендації).

Загальний звіт про проходження науково-дослідної практики (Додаток 6) готується факультетським керівником після отримання та затвердження результатів оцінки практики.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Богдан О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження. *Посібник-довідник для громадських активістів та всіх зацікавлених.* – К., 2015. – 380 с.
2. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження / *вид. 2, доп.* – К., ІС НАНУ, 2007. – 320 с.
3. Радаєв В.В. Как организовать и представить исследовательский проект: 75 простых правил. – М., 2001. – 204 с.
4. Малес Л. Основи гендерного аналізу в дисциплінах соціогуманітарного циклу. Методичні рекомендації з грифом МОН. - К.: ПРООН, 2004. – 39 с.
5. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів. – К., 2014. – 65 с
6. Власенко Н.С., Виноградова Л.Д., Калачова І.В. Гендерна статистика для моніторингу досягнення рівності жінок і чоловіків. К.: Інститут держави і права ім В.М.Корецького НАН України, 2000. – 56 с.

Додаткова: визначається відповідно до проблематики теми дослідження щодо питання вирішуваної проблеми.

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНИХ СТРУКТУР ТА СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН

ЗВІТНІ МАТЕРІАЛИ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ

Здобувач.ки освіти
за спеціальністю 054 – «Соціологія»
освітньої програми «Гендерні студії»

(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Термін практики з _____ по _____ 20 __ р.

Керівник практики від кафедри

(науковий ступінь, вчене звання керівника)

(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Керівник бази практики

(науковий ступінь, вчене звання керівника)

(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Звіт зданий на кафедру _____
(дата)

Захист звіту _____
(дата)

ОЦІНКА ЗА ПРАКТИКУ _____

Київ – 20 ____

**Зразок форми
індивідуального звіту
проходження практики**

**ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ЗВІТ
ПРОХОДЖЕННЯ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ПРАКТИКИ**

Практикант(ка) _____
(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

База практики _____
(назва установи, кафедри)

За час практики зроблено: (далі надається перелік індивідуальних завдань, опис реалізації яких складає текстовий зміст звіту, опис за напрямками:

- Збір та обробка даних
- Формування емпіричної бази дослідження.....;
- Аналітична робота.....;
- Організаційна робота.....;
- Індивідуальні завдання

Практикант(ка) _____ / _____
Підпис дата

Керівник(ця) практики від кафедри _____ / _____
Підпис дата

Щоденник⁶

проходження науково-дослідної практики
студентки(а) 2 року навчання магістерської програми Гендерні студії
факультету соціології

.....
(ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

за період з... ..по... ..20__ року.

Місце практики.....

Керівник практики від кафедри _____

Керівник бази практики _____

№ п/п	Дата	Зміст виконаної роботи	Завдання, пропозиції, побажання, ступінь складності завдання	Відмітка керівника бази практики про якість виконання роботи	підпис керівника бази практики

Підпис практикантки(а) _____

Підпис керівника(ці) практики від кафедри _____

Підпис керівника(ці) бази практики _____

⁶ Щоденник складається у відповідності з календарним планом проведення практики. В щоденнику студент визначає зміст роботи, яку він виконував кожного дня.

Факультет соціології

НАКАЗ

«___» _____ 20__ р.

№ _____

Про проходження науково-дослідної практики

здобувачами освіти

ОС «магістр» II року навчання
спеціальності 054 Соціологія
освітньої програми «Гендерні студії»
факультету соціології

- У відповідності з навчальним планом факультету соціології у 20__/20__ н. р. провести науково-дослідну практику здобувачів освіти ОС «магістр» II року навчання, спеціальності 054 Соціологія, освітньої програми «Гендерні студії» у період з _____ по _____ 20__ року з відривом від теоретичного навчання.
- Практику проходять ___ здобувачів. Для забезпечення практики закріпити здобувачів за кафедрою соціальних структур та соціальних відносин факультету соціології та призначити їм наукових керівників відповідно із педагогічним навантаженням та наукових керівників баз практики.

Список здобувачів освіти ОС «магістр» II року навчання,
спеціальності 054 Соціологія, освітньої програми «Гендерні студії»,
яких направлено на практику:

№	Прізвище, ім'я здобувачів	Науковий керівник від кафедри
Кафедра соціальних структур та соціальних відносин		
1.		
2.		
3.		
4.		

- Відповідальність за навчально-методичне забезпечення практики покласти на кафедру соціальних структур та соціальних відносин (зав. кафедри (ім'я, ПРІЗВИЩЕ)).
- Базами практики є: _____
- Загальне керівництво практикою покласти на кафедру соціальних структур та соціальних відносин (ім'я, ПРІЗВИЩЕ).
- Контроль за проходженням практики покласти на завідувача кафедри, наукових керівників, керівників баз практик та керівника практики по факультету.
- Керівникам практики, відповідальним за навчально-методичне забезпечення та проведення практики, керівнику практики по факультету соціології передбачити та забезпечити, у випадку продовження дії карантинних обмежень, можливість виконання здобувачами освіти програми практики (частково або повністю) у дистанційному режимі (з використанням засобів синхронної та асинхронної комунікації).

ЗВІТ

Про проведення науково-дослідної практики здобувачів освіти II року навчання ОР «Магістр» за спеціальністю 054 Соціологія освітньої програми «Гендерні студії» факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

- Терміни проведення: дата місяць – дата місяць 20__ року.
- Кількість здобувачів згідно наказу: ___ осіб.
- Кількість здобувачів, які проходили практику: ___ осіб.
- Кількість здобувачів, які не пройшли практику: ___ осіб.
- Бази практики: _____

6. Оцінки за практику:

“відмінно” – ___ осіб,
“добре” – ___ осіб,
“задовільно” – ___ особи,
“незадовільно” – ___ осіб,
“не з'явилися” – ___ осіб.

7. Пропозиції щодо вдосконалення організаційних питань проведення практики: ___.

8. Пропозиції щодо вдосконалення змісту практики: ___.

9. Загальна кількість керівників практики: ___ осіб.

Керівник практики: _____ (ім'я, ПРІЗВИЩЕ керівника практики по факультету)
(підпис)

8. Наставочні збори здобувачів освіти провести _____ 20__ року о _____ . Ознайомити здобувачів з порядком проходження науково-дослідної практики відповідно до Положення про проведення практики студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, затвердженого розпорядженням ректора №__ від _____ р. та робочою програмою науково-дослідної практики, затвердженої протоколом науково-методичної комісії факультету соціології №__ від _____ р. Крім того, ознайомити їх також з вимогами чинних норм про дотримання при проходженні зазначеної практики правил техніки безпеки (_____ р.). Відповідальність за проведення інструктажу з техніки безпеки покласти на керівника практики (*ім'я, прізвище*).
9. Захист звітів здобувачами освіти про проходження науково-дослідної практики провести на засіданні кафедри соціальних структур у період з __ по _____ 20__ року.
10. Звіти керівників практики обговорити на засіданні кафедри соціальних структур та соціальних відносин до _____ 20__ року.
11. До навчальної частини факультету соціології подати звіт про результати проходження науково-дослідної практики до _____ 20__ року.
12. Звіт про проходження здобувачами освіти науково-дослідної ї практики подати до Навчально-методичного центру організації освітнього процесу до _____ 20__ року.

Проректор
з науково-педагогічної роботи

ім'я, ПРІЗВИЩЕ

«ПОГОДЖЕНО»
Директор навчально-методичного центру
організації освітнього процесу

ім'я, ПРІЗВИЩЕ